

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Harmonisatiemaatregelen maatwerkbedrijven

- Voorontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van artikel 1 en 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 oktober 1993 tot veralgemening van het stelsel van gesubsidieerde contractuelen
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Op 12 juli 2013 bekrachtigde de Vlaamse Regering het decreet betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling. Dit decreet trad in werking op 1 januari 2019 en organiseert werk en ondersteuning op maat van personen met een arbeidsbeperking bij maatwerkbedrijven (in casu de voormalige beschutte en sociale werkplaatsen).

In de federale regelgeving bestond tot voor kort geen uniform kader voor de maatwerkbedrijven. Er werd een aparte regeling gehanteerd op het vlak van het sociale zekerheidsrecht op basis van de (oude) uitgevaardigde erkenningen als beschutte werkplaats of als sociale werkplaats. Op 1 januari 2023 trad het federale wetgevingsinitiatief in werking dat de regeling inzake sociale zekerheidsbijdragen voor alle maatwerkbedrijven en alle personen met (erkende) arbeidsbeperking tewerkgesteld in een maatwerkbedrijf uniformiseert.

Met dit voorstel van maatregelen voorzien we binnen de Vlaamse regelgeving het verder wegwerken van inhoudelijke en regelgevende verschillen tussen maatwerkbedrijven om zo tot een volledig gelijke behandeling (harmonisering) van de maatwerkbedrijven te komen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Werk en sociale economie

Beleidsveld: Sociale economie

Op 12 juli 2013 bekrachtigde de Vlaamse Regering het decreet betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling. Het decreet trad in werking op 1 januari 2019 en biedt werk en ondersteuning op maat aan voor personen met een arbeidsbeperking. Dit zijn personen die omwille van persoonsgebonden factoren moeilijk toegang hebben tot de arbeidsmarkt, zoals personen met een arbeidshandicap of

personen met een psychosociale arbeidsbeperking. Met deze hervorming vereenvoudigde de subsidievoorwaarden en de ondersteunende maatregelen voor ondernemingen in de sociale economie (in casu de beschutte en sociale werkplaatsen) en stemde ze beter op elkaar af. Zo werden de beschutte en sociale werkplaatsen verenigd onder de noemer van maatwerkbedrijven en werd een eenduidig subsidiekader gecreëerd, ongeacht het type van organisatie waarbinnen men wordt tewerkgesteld.

Het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 stipuleert “ *[dat] we in overleg met de federale overheid inzetten op de uitrol van het nieuwe kader ‘maatwerk’ door een harmonisering van de statuten (RSZ-categorieën) van de voormalige beschutte en sociale werkplaatsen. Hierdoor komt er een transparante, correcte en gelijke behandeling van alle sociale economiebedrijven.*”

In de federale regelgeving bestond er tot eind 2021 geen uniform kader voor de maatwerkbedrijven. Er werd een aparte regeling gehanteerd op het vlak het sociale zekerheidsrecht op basis van de (oude) erkenningen als beschutte werkplaats of sociale werkplaats. Op 1 januari 2022 trad het federale wetgevingsinitiatief in werking dat de regeling inzake sociale zekerheidsbijdragen voor alle maatwerkbedrijven uniformiseert op niveau van de organisatie (Programmawet (1) van 27 december 2021, artikelen 121 t/m 123). Gevolg gevend aan dit federale initiatief werden om een gelijk speelveld tussen de sociale en beschutte werkplaatsen te waarborgen bij besluit van de Vlaamse regering van 6 mei 2022 een aantal wijzigingen doorgevoerd binnen de Vlaamse regelgeving.(fase 1 van de harmonisatie).

Begin maart 2023 werd op voordracht van de federale minister van Werk en van de federale minister van Sociale Zaken een federaal ontwerp van wijzigingsbesluit definitief goedgekeurd tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 april 1889 tot uitvoering van artikel 38, §3bis, derde lid van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers. Met dit besluit wordt de tweede fase van de harmonisering op federaal niveau gerealiseerd met ingang van 1 januari 2023 en komt er in de federale regelgeving ook een uniform kader voor alle doelgroepwerknemers tewerkgesteld binnen de maatwerkbedrijven inzake het sociale zekerheidsrecht.

Met voorliggend voorstel van wijzigingsbesluit geven we, in antwoord op de federale wijziging, verder gevolg aan wat er in het Vlaamse Regeerakkoord staat en zetten we op Vlaams niveau de verdere nodige stappen met het oog op een gelijk speelveld tussen alle maatwerkbedrijven.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van besluit werd aangepast aan het wetgevings- en taaladvies nr. 2023/67 van 15 maart 2023.

Het advies van de Inspectie van Financiën was positief en werd gegeven op 21 maart 2023.

Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, werd verleend op 27 maart 2023.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Op 1 januari 2023 treedt het federale wetgevingsinitiatief retroactief in werking dat tot voorwerp heeft om de regeling inzake sociale zekerheidsbijdragen volledig te uniformiseren voor alle maatwerkbedrijven (Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 april 1889 tot uitvoering van artikel 38, §3bis, derde lid van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers).

Dit besluit geeft aan “personen met een arbeidshandicap, met een psychosociale beperking of uiterst kwetsbare personen, zoals erkend door het bevoegde Gewest of de bevoegde Gemeenschap en tewerkgesteld door een beschutte werkplaats, een sociale werkplaats of een maatwerkbedrijf behorende tot het paritair comité voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven” gelijke toegang tot de federale RSZ-categorie 3B. Alle maatwerkbedrijven en alle personen met (erkende) arbeidsbeperking tewerkgesteld in een maatwerkbedrijf worden dus onderworpen aan dezelfde bijdragevoeten en krijgen toegang tot dezelfde structurele vermindering.

Deze wijzigingen zijn in lijn met het advies nr. 1977 van de NAR van 3 maart 2016: *“Met betrekking tot de Sociale Werkplaatsen wijst de Raad erop dat door het Maatwerkdecreet van 12 juli 2013, goedgekeurd door het Vlaams parlement, er een traject wordt uitgezet om de klassieke opdeling van de beschutte werkplaatsen en de sociale werkplaatsen fasegewijs af te bouwen. Hierdoor zullen deze bedrijven in de toekomst opereren binnen één en hetzelfde kader, namelijk dat van de “maatwerkbedrijven”. Gelet op de eengemaakte structuur waarbinnen deze bedrijven zullen functioneren, is hij van oordeel dat dezelfde lijn, zou moeten doorgetrokken worden bij de sociale zekerheidsbijdragenverminderingen waardoor de sociale werkplaatsen onder categorie 3, bij de beschutte werkplaatsen, zouden ressorteren. Vanuit deze optiek en in het kader van het optimaal functioneren van deze maatwerkbedrijven, is de Raad van oordeel dat, van dit momentum gebruik moet gemaakt worden om de overheveling van de sociale werkplaatsen in categorie 3 in de steigers te zetten. Hij vraagt daarom aan de regering en de RSZ om na te gaan wat de gevolgen hiervan zouden zijn en in het bijzonder ook om de financiële consequenties hiervan in kaart te brengen.”* In zijn recent uitgebracht advies nr. 2021-186 van 21 december 2021 naar aanleiding van de eerste fase van de harmonisering herhaalt de NAR dit standpunt, om bij advies van 29 november 2022 nr 2022-2.333 zijn tevredenheid uit te drukken over deze volledig harmonisering. Tegelijkertijd vraagt de Raad, met het oog op bovenvermelde garanties voor integrale herinvestering in de sector van de maatwerkbedrijven, dat er een akkoord bereikt wordt tussen de bevoegde overheid en de betrokken sectorale sociale partners en met respect voor door de Vlaamse overheid reeds aangegane engagementen.

De goedkeuring en aanneming van het federaal wetgevend initiatief was de noodzakelijke laatste (wetgevende) stap op het vlak van de gelijkenschakeling van de RSZ-statuten van de voormalige beschutte en sociale werkplaatsen.

Na deze noodzakelijke aanpassing van de federale regelgeving dienen we vanuit Vlaanderen ook de nodige verdere stappen te zetten richting een beleidskader dat de transparante, correcte en gelijke behandeling van alle maatwerkbedrijven waarborgt (harmonisering regelgeving).

B. TOELICHTING BIJ DE MAATREGELEN

Op 1 januari 2023 treedt het federale wetgevingsinitiatief retroactief in werking dat tot voorwerp heeft om de regeling inzake sociale zekerheidsbijdragen volledig te uniformiseren voor alle maatwerkbedrijven (Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 april 1889 tot uitvoering van artikel 38, §3bis, derde lid van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers).

Dit besluit geeft aan “personen met een arbeidshandicap, met een psychosociale beperking of uiterst kwetsbare personen, zoals erkend door het bevoegde Gewest of de bevoegde Gemeenschap en tewerkgesteld door een beschutte werkplaats, een sociale werkplaats of een maatwerkbedrijf behorende tot het paritair comité voor de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven” gelijke toegang tot de federale RSZ-categorie 3B. Alle maatwerkbedrijven en alle personen met (erkende) arbeidsbeperking tewerkgesteld in een maatwerkbedrijf worden dus onderworpen aan dezelfde bijdragevoeten en krijgen toegang tot dezelfde structurele vermindering.

Het overbrengen van alle doelgroepwerknemers van respectievelijk categorie 3A naar categorie 3B betekent een laatste belangrijke federale stap in de volledige harmonisering van de sociale zekerheidsrechten tussen de maatwerkbedrijven (voormalige beschutte en sociale werkplaatsen). De overbrenging naar categorie 3B zorgt dat de door Vlaanderen toegekende alternatieve gelijkaardige tussenkomsten aan de maatwerkbedrijven kunnen worden geschrapt en/of gradueel afgebouwd.

Zo zal om een gelijk speelveld tussen de maatwerkbedrijven voormalige sociale en beschutte werkplaatsen te behouden, bij de overstap naar RSZ-categorie 3B tegelijkertijd de gescodoelgroepkorting voor doelgroepwerknemers met een PSP en PMAH problematiek bij de maatwerkbedrijven, voormalige sociale werkplaatsen moeten worden geschrapt.

C TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel schrapt de maatwerkbedrijven als specifieke begunstigden voor het gebruik van de gesco doelgroepkorting.

Artikel 2

Dit artikel schrapt de regeling waarbij de gescopremie voor doelgroepwerknemers PSP en PMAH in de maatwerkbedrijven, sociale werkplaats kan worden gebruikt.

Artikel 3

Dit artikel bepaalt de ingangsdatum van deze wijziging (retroactief) op 1 januari 2023 gelet op het feit dat de federale wijziging ingang vindt op die datum. Om het gelijk speelveld tussen de maatwerkbedrijven te behouden is het belangrijk dat bij de openstelling van categorie 3B voor alle maatwerkers binnen de voormalige sociale werkplaatsen de gesco-doelgroepkorting niet meer aangewend kan worden.

Artikel 4

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het federaal wetgevend initiatief (op aangeven van de Vlaamse Regering cfr. Vlaams Regeerakkoord) en het voorstel van maatregelen voorzien binnen de Vlaamse regelgeving met het oog op een transparante, correcte en gelijke behandeling van alle maatwerkbedrijven (harmonisering regelgeving) (deel 'toelichting bij maatregelen' in deze nota VR) hebben een positieve budgettaire impact voor de Vlaamse overheid (zie tabel 1).

Voor het Vlaamse Gewest genereert de gelijkschakeling een positieve budgettaire impact. De Vlaamse Regering zal de vrijgekomen middelen volledig heraanwenden om doelgericht te investeren in de sector van de sociale economie, in het bijzonder in de maatwerkbedrijven.

In deze tweede fase zullen de doelgroepwerknemers PSP en PMAH van vooral de voormalige sociale werkplaatsen omgezet worden naar categorie 3B. Er zal een lagere basisbijdrage verschuldigd zijn, en de structurele vermindering wordt hoger. De ruimte voor Vlaamse doelgroepverminderingen, sine en gesco in het bijzonder, en in zeer beperkte mate ook de doelgroepvermindering voor jonge werknemers neemt hierdoor verder af. Naargelang de door de werkplaatsen toegepaste loonbarema's zou de globale loonkost voor maatwerkers mogelijks in beperkte mate kunnen dalen, waardoor ook

de loonpremie Collectief Maatwerk die een % is van het globale loon, de volgende jaren licht zou kunnen dalen.

Naar aanleiding van deze tweede fase van de harmonisering schat de RSZ de impact op de Vlaamse doelgroepverminderingen binnen PC 327 in zoals aangegeven in onderstaande tabel.

Tabel 1

Doelgroepvermindering (data RSZ najaar 2022)	Uitgaven 2021 voor de start van de harmonisering	Uitgaven na Fase 1 - raming RSZ	Uitgaven na Fase 2 - Raming RSZ
Gesubsidieerde contractuelen doelgroep(DG)/omkadering(OMK)	(DG/OMK) 15.421,2	(DG) 7.499,0	-
Sociale Inschakelingseconomie			
Sine jonger dan 45j 312d/18m of 156d/9m	535,3	473,1	69,8
Sine jonger dan 45j 624d/36m of 312d/18m	1.894,3	1.661,8	198,9
Sine minstens 45j 156d/9m	1.468,9	1.287,2	161,0
Overgangperiode sine afgesloten voor 1-1-2004	357,9	325,6	61,6
<i>Tussentotaal Sociale inschakeling</i>	<i>4.256,4</i>	<i>3.747,7</i>	<i>491,3</i>
Oudere werknemers - in dienst	1.350,1	-	-
Oudere werknemers - nieuw aangeworven	90,2	-	-
Subtotaal	21.117,9	11.246,7	491,3
Jonge werknemers - laaggeschoold	174,0	144,7	11,1
Jonge werknemers - middengeschoold	0,8	0,6	-
Subtotaal	174,8	145,3	11,1
Totaal	21.292,7	11.392,0	502,4

Bovenstaande tabel toont op basis van de RSZ-data van 2021 de financiële inkomsten van de federale en Vlaamse Overheid, en op welke wijze deze evolueerden. Die cijfers zijn niet cumulatief: de cijfers van 'fase 2' tonen de financiële effecten na fase 2 in vergelijking met de situatie voor de harmonisatie (categorie 1), en niet ten opzichte van fase 1 (categorie 3A).

Deze door RSZ geraamde uitgaven 2021 werden wat gesco en sine betreft geverifieerd op basis van de binnen de maatregel Collectief Maatwerk beschikbare DmfA data die als basis dienen voor de loonpremieberekening van de maatwerkers.

De geraamde gesco uitgave 2023 voor maatwerkers bedraagt op basis van de budgettaire data 2021 binnen de maatregel Collectief Maatwerk, na actualisatie naar de laatst gekende gebruiksdata (3de kwartaal 2022) en gecorrigeerd met de sinds 2021 gekende indexen **9.697 keuro**.

De geraamde verminderde sine RSZ doelgroepvermindering-uitgave 2023 voor maatwerkers bedraagt op basis van de budgettaire data 2021 binnen de maatregel Collectief Maatwerk, na actualisatie naar de laatst gekende gebruiksdata (3de kwartaal 2022) **3.874 keuro**.

Deze minderuitgave worden conform de retro-actieve inwerkingtreding van de federale regelgeving-gerealiseerd met ingang van 1 januari 2023.

B. ESR-TOETS

Het ontwerp van besluit is ESR-neutraal.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse Overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen impact op de lokale en provinciale besturen.

E. VERDER TRAJECT

Dit ontwerp van beslissing zal na een eerste goedkeuring voor advies worden voorgelegd aan de SERV en de Raad van State.

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan voorliggende nota;
- 2° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van artikel 1 en artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 oktober 1993 tot veralgemening van het stelsel van gesubsidieerde contractuelen;
- 3° de Vlaamse minister, bevoegd voor de sociale economie:
 - 3.1. te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies in te winnen van de SERV;
 - 3.2. te gelasten over het voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State als de Vlaamse minister, bevoegd voor de sociale economie, oordeelt dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

Jo BROUNS